

Onkológiai betegként COVID-19-pandémia idején

FOKOZOTT KOCKÁZATOT JELENT-E AZ ONKOLÓGIAI BETEGSÉG A COVID-FERTŐZÉS SZEMPONTJÁBÓL?

Bár a világjárvány kitörésekor nagyon kevés ismerettel rendelkezünk a COVID-19-ről mint új típusú koronavírusról, nagyon rövid idő alatt nyilvánvalóvá vált, hogy a krónikus betegségek – és ezen belül is a rosszindulatú daganatos megbetegedések – rizikófaktornak számítanak. Ez azt jelenti, hogy az onkológiai betegséggel diagnosztizált és kezelt betegek az átlagnál nagyobb valószínűséggel kapják el a fertőzést, esetükben a betegség nagyobb eséllyel jár súlyos tünetekkel, emiatt nagyobb arányban szorulnak intenzív kezelésre (pl. gépi lélegeztetésre), és a halálos kimenetelű esetek aránya is nagyobb, mint az átlagnépességben.

A súlyosabb állapotra és kedvezőtlen kimenetekre való fokozott hajlam részben magával az alapbetegséggel, részben annak kezelésével függ össze. Az onkológiai terápiák jelentős része (különösen az aktív kemoterápia) ugyanis úgynevezett immunszuppressziót hoz létre, ami immungyengített állapotot jelent, melynek következtében az érintett fogékonyabbá válik a fertőzésekkel – ezen belül a COVID-betegséggel – szemben is.

A MEGELŐZÉS SZEMPONTJAI

A fertőzések iránti fokozott fogékonyság fényében az onkológiai betegeknek a szokásosnál is jobban oda kell figyelniük az óvintézkedések betartására, melyek fontosságát már a járvány kezdete óta hangsúlyozzák a közegészségügyi hatóságok, az alábbiakban azonban itt is röviden összefoglaljuk:

- tartsuk be a biztonságos védőtávolságot, ha emberek közé megyünk (ez legalább 1,5-2 méteres távolság tartását jelenti a többi embertől);
- mossunk gyakran és alaposan kezet szappannal, és gyakran fertőtlenítsük nemcsak kezeinket, hanem a gyakran használt eszközöket, tárgyakat (például a mobiltelefon);
- amikor csak tehetjük, maradjunk otthon, és csak a legszükségesebb dolgok intézése céljából lépünk ki a lakásból;
- viseljünk szájmaszkot ott is, ahol a szabályok nem teszik kötelezővé;
- hazaérkezést követően váltsunk ruhát, a levetett ruhát különítsük el és mihamarabb mossuk ki;
- lehetőség szerint kerüljük a közösségi közlekedés igénybevételét, illetve minden olyan szituációt, ahol sok ember zsúfolódik össze viszonylag kis helyen;
- kérjük a COVID-19 elleni védőoltást (erről később még lesz szó részletesebben is).

A COVID-19 egy új típusú koronavírus, mely 2020 első hónapjaitól kezdve okoz járványos méretű megbetegedéseket szerte a világon. A világjárvány életünk szinte minden területére hatással volt és van, ezen belül is mélyrehatóan befolyásolta az onkológiai betegek életét több szempontból is. Már az első statisztikákból kiderült ugyanis, hogy a krónikus betegségben szenvedők – köztük az onkológiai betegek – nagy kockázatúnak számítanak a fertőzés létrejötté, a COVID-betegség súlyossága, illetve a kedvezőtlen kimenetek (emelkedett halálozás) szempontjából egyaránt.

Onkológiai betegek számára is javasolt a védőoltás

Onkológiai betegek esetében fontos kiemelni, hogy a megelőzési óvintézkedések fokozott betartása nemcsak magára a betegre, hanem a környezetében élőkre (családtagokra, barátokra, szűkebb ismeretségi kör tagjaira) is igaz. Hangsúlyozni kell, hogy a fertőzöttek tünetmentes állapotban is továbbadhatják a vírust, így könnyen előfordulhat, hogy egy tünetmentes rokon úgy fertőzi meg onkológiai beteg-

sége folytán fokozottan veszélyeztetett családtagját, hogy ő maga nincs is tudatában fertőzöttségének.

AZ ONKOLÓGIAI BETEGEK COVID-19 ELLENI VAKCINÁCIÓJA

A COVID-19 okozta helyzet világszerte sokat javult, mióta hatásos vakcinák állnak rendelkezésre. Magyarországon jelenleg hatféle vakcina elérhető: a Pfizer-BioNtech, a Moderna az AstraZeneca, és a Janssen vakcinája, valamint a „keleti vakcinák”, a Gamaleya (Szputnyik) és a Sinopharm.

Az onkológiai betegek számára a vakcina beadása nemcsak a fertőzések kivédésének direkt hasznában kamatozik, hanem az oltottak számának emelkedésével, a járványos terjedés megakadályozásához szükséges átoltottság lehető leggyorsabb elérésével előbbre hozható az az idő, amikor az onkológiai betegek kezelése és gondozása, illetve a szűrővizsgálatok rendszere visszaállhat a járvány előtti kapacitására.

A szakmai társaságok onkológiai betegek számára is egyértelműen javasolják és szükségesnek tartják a COVID-19 elleni vakcina beadását.

Az onkológiai kezelés aktuális stádiumán túl természetesen egyéb tényezőket is figyelembe kell vennie az orvosnak a vakcinához jutás gyorsaságának mérlegelése során, egyebek mellett az életkort és egyéb betegségek (pl. szív- és érrendszeri megbetegedések, magas vérnyomás, cukorbetegség) fennállását is.

Mivel a jelenleg rendelkezésre álló vakcinák közül egyik sem tartalmaz gyengített élő vírust (a Sinopharm egy inaktivált vírus vakcina, a Janssen és a Gamaleya oltásában nem replikálódó adenovírus vektorokat alkalmaznak), nincs rá okunk, hogy azt feltételezzük, hogy bármelyik oltás kockázatot jelentene onkológiai betegségekben, illetve más okból gyengült immunvédekezésű betegeknek. A hatékonysággal és biztonságossággal kapcsolatban a legtöbb adat jelenleg a Pfizer oltásról van.

LEGFONTOSABB SZEMPONTOK

- Az onkológiai betegség fokozott kockázatot jelent COVID-19-fertőzésre és annak kedvezőtlen kimenetére.
- Az onkológiai betegek – és a környezetükben élők! – számára kiemelten fontos a megelőző szabályok betartása és a védőoltás beadatása.
- A daganatos betegség önmagában nem jelenti a COVID-19 elleni vakcina beadásának ellenjavallatát, a szakmai társaságok kifejezetten ajánlják és szükségesnek tartják a védőoltást.
- Az elkerülhető személyes kontaktusok számának csökkentésének hatékony módszere a korszerű technika (telemedicina) eszközeinek igénybevétele.

AZ ONKOLÓGIAI TERÁPIA ÉS A VEDŐOLTÁS IDŐZÍTÉSE

A vakcina beadása minden daganatos betegnek javallott, függetlenül attól, milyen daganatellenes kezelést kap. Az, hogy a beteg oltásra vár, nem indok arra, hogy halasszák vagy elhagyják a daganatellenes kezelését. Az oltást, amennyiben lehetőség van rá, a kemoterápia megkezdése előtt kell beadni.

Erre vonatkozóan onkológusától kaphat részletesebb tájékoztatást.

SZÜKSÉG VAN-E HARMADIK OLTÁSRA?

Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a harmadik oltás minden olyan esetben ajánlott, amikor igazolódott vagy gyanítható, hogy az első két adaggal nem sikerült létrehozni megfelelő ellenanyagszintet. Az egészségügyi hatóságok szerint minden olyan beteg nagy valószínűséggel profittal a harmadik dózis beadásából, akinek immunválasza bármilyen okból gyengült

(és ebbe a csoportba tartoznak az onkológiai kezelés alatt álló betegek is). Arra vonatkozóan, hogy mi legyen a harmadik vakcina, egyelőre csak kevés ajánlás áll rendelkezésre az egyes országokban. A brit közegészségügyi hatóság erre vonatkozó ajánlása szerint például a Moderna vagy a BioNtech/Pfizer mRNS-vakcinája adható harmadik adagként, illetve az Oxford-AstraZeneca vakcinája is engedélyezett, ha az elsőként említett két oltóanyag nem áll rendelkezésre.

Arról, hogy ön milyen vakcinát kaphat alapimmunizálásként, illetve harmadik „emlékeztető” oltásként, kérdezze meg orvosát!

AMIT LEHET, INTÉZZÜK VIRTUÁLISAN!

A fertőzéssel szembeni védekezés fontos eszköze a távolságtartás, a szükségtelen vagy elkerülhető személyes találkozások számának csökkentése. Az onkológiai gondozás megtervezésekor a járvány idején mindenekelőtt azt kell megfontolnunk, hogy feltétlenül szükség van-e arra, hogy a beteg személyesen megjelenjen az egészségügyi intézményben kontrollvizsgálat céljából. Számos esetben az állapotfelmérésre, illetve a szükséges kérdések tisztázására elegendő lehet az úgynevezett távkonzultáció telefonbeszélgetés, audiovizuális kapcsolat (Zoom, Messenger stb.) vagy e-mail útján. Arról, hogy ezzel a lehetőséggel ön is élhet-e, a gondozását végző egészségügyi intézmény tud felvilágosítással szolgálni. Ugyancsak ők adnak információkat az adatvédelem, illetve az adattitkosítás módjáról abban az esetben, ha lehetőség van leletek vagy egyéb bizalmas egészségügyi információk továbbítására a beteg és a gondozást végző orvosi team között e-mail útján vagy más digitális formában.

EZ A TÁJÉKOZTATÓ NEM HELYETTESÍTI AZ ORVOSI KEZELÉST. A BETEGEK SZÁMÁRA KÉSZÍTETT MÁSOLATOKTÓL ELTEKINTVE FELHASZNÁLÁSA CSAK A KIADÓ ÍRÁSOS HOZZÁJÁRULÁSA NYOMÁN ENGEDÉLYEZETT.